

Marek Wróblewski

Relacje handlowe Polski i Białorusi – aktualne wyzwania i tendencje w obliczu agresji Rosji na Ukrainę

Abstrakt

Artykuł przedstawia pogłębioną analizę relacji handlowych między Polską a Białorusią w latach 2020-2024, ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji politycznego sojuszu Białorusi z Federacją Rosyjską oraz jej wsparcia dla rosyjskiej agresji zbrojnej przeciwko Ukrainie. W oparciu o dane statystyczne oraz oficjalne źródła, opracowanie ukazuje dynamikę i strukturalne przemiany w przepływach handlowych pomiędzy Polską a Białorusią, jak również między Białorusią a Unią Europejską. Szczególny nacisk położono na analizę wpływu kolejnych pakietów sankcji nałożonych przez Unię Europejską, działań odwetowych strony białoruskiej oraz zmieniającego się kontekstu geopolitycznego na dwustronne stosunki gospodarcze. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż eksport Polski na Białoruś w niektórych kategoriach pozostał na względnie stabilnym poziomie, a nawet wykazywał tendencję wzrostową, podczas gdy import z Białorusi uległ wyraźnemu ograniczeniu. Artykuł kończy się oceną perspektyw dalszej współpracy handlowej, wskazując na długoterminowe ryzyka wynikające z rosnącej zależności Białorusi od Rosji oraz trwałej izolacji jej gospodarki od rynków europejskich.

Słowa kluczowe: handel Polski z Białorusią, relacje ekonomiczne UE-Białoruś, sankcje ekonomiczne, rosyjska agresja wobec Ukrainy

Wstęp

Relacje handlowe pomiędzy Polską i Białorusią od początku okresu transformacji w latach 90. XX w. do dzisiaj podlegały znaczącym zmianom i przebiegały z różną intensywnością. Współpraca ta, chociaż niewątpliwie trudna oraz niemal zawsze

obarczona nadmierną rolą czynników politycznych, była istotna dla Polski nie tylko w kontekście kształtowania w nowych okolicznościach systemowych stosunków bilateralnych, ale także w kontekście rozwoju szerszej współpracy pomiędzy Unią Europejską (UE) i krajami Europy Wschodniej. Położenie geograficzne, wspólna granica oraz wieloletnie powiązania handlowe sprawiły, iż Polska była kluczowym partnerem gospodarczym Białorusi w ramach UE. Warto jednak odnotować, iż Polska, będąca członkiem Unii Europejskiej i NATO, oraz Białoruś, pozostająca w bliskim sojuszu polityczno-gospodarczym z Federacją Rosyjską, reprezentują odmienny model rozwoju gospodarczego i politycznego, co znajduje odzwierciedlenie także w strukturze i dynamice wymiany handlowej między tymi krajami¹.

Należy zauważyć, iż w ostatnich latach współpraca handlowa Polski z Białorusią uległa pogorszeniu i stała się jeszcze trudniejsza. Wpływ na to miały zarówno czynniki wewnętrzne, jak również czynniki zewnętrzne. Wydarzenia polityczne na Białorusi po 2020 r., w tym kontrowersyjne wybory prezydenckie i związane z nimi wówczas protesty społeczne, doprowadziły do nałożenia przez UE szeroko zakrojonych sankcji gospodarczych i politycznych. Restrykcje te objęły kluczowe sektory białoruskiej gospodarki, m.in. przemysł naftowy, chemiczny oraz drzewny, co w bezpośredni sposób wpłynęło na strukturę i wartość wymiany handlowej zarówno z Polską, jak i UE. Ponadto agresja Rosji na Ukrainę w 2022 r. oraz zaangażowanie Białorusi po stronie rosyjskiej doprowadziły do dalszego ograniczenia współpracy gospodarczej i logistycznej w regionie, a także do zmian w przepływach towarów i usług. Kolejne manipulacje wynikami wyborów prezydenckich na Białorusi w 2025 r.² i wygrana Aleksandra Łukaszenki tylko wzmocniła kurs tego kraju w kierunku budowy państwa totalitarnego, co ponownie należy stwierdzić ograniczało możliwości szerszego rozwoju relacji handlowych Polski z Białorusią.

Celem tego artykułu jest próba syntetycznego zarysowania aktualnych tendencji w relacjach handlowych pomiędzy Polską i Białorusią oraz wskazania na istotne wyzwania w tej sferze. Dla realizacji celu głównego przedmiotowego opracowania sformułowano dwa kluczowe pytania badawcze: 1) Czy nałożone przez UE sankcje na Białoruś miały istotny wpływ na dynamikę i strukturę wymiany handlowej Polski z Białorusią w latach 2021-2024? 2) Jakie zmiany można było obserwować w bilateralnej wymianie handlowej Polski z Białorusią w podanym okresie? Przeprowadzona analiza opiera się na dostępnych danych statystycznych za okres 2021-2024 oraz relevantnych materiałach źródłowych.

¹ M. Wróblewski, *Przemiany gospodarcze*, [w:] *Białoruś. Europa Wschodnia – Dekada transformacji*, red. B.J. Albin, W. Baluk, Wrocław 2004.

² K. Kłyński, *Białoruś: farsa zamiast wyborów prezydenckich*, Analizy OSW, Warszawa 2025.

Aktualny kontekst geopolityczny relacji handlowych Polski z Białorusią

Należy wyeksponować fakt, iż aktualne poważne napięcia geopolityczne w negatywnym stopniu wpływają na relacje handlowe Polski z Białorusią i ograniczają ich rozwój. Jak zauważano w raporcie OECD już w 2022 r. agresja Rosji na Ukrainę wygenerowała (i nadal generuje) szereg destabilizujących skutków nie tylko dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej, ale także wszystkich krajów OECD (choć z różną intensywnością). Zwłaszcza szybko odczuwalne stały się znaczące zakłócenia w globalnych i regionalnych łańcuchach dostaw, implikujące wzrosty cen na rynkach światowych, w tym m.in. surowców energetycznych oraz produktów rolnych. Zaburzenia te miały następnie wpływ na przepływy towarów i usług w gospodarce światowej. W rezultacie efekty stopniowej odbudowy gospodarek narodowych po pandemii covid-19 zostały częściowo utracone³. Co więcej, symulacje Światowej Organizacji Handlu (WTO) sugerowały, iż rosyjska agresja na Ukrainę spowoduje spadek globalnego PKB i handlu międzynarodowego od 1,3% do nawet 2,2%, przy czym największa koncentracja negatywnych skutków tego konfliktu militarnego będzie widoczna w Europie i Afryce⁴. Ponadto trudna sytuacja spowodowana inicjacją przez prezydenta USA D. Trumpa globalnej wojny handlowej w 2025 r. prowadzi do dalszych napięć i wzrostu ryzyka w gospodarce światowej.

W tym kontekście należy wskazać, iż na aktualne relacje handlowe Polski z Białorusią mają istotny wpływ nakładane od 2022 r. na Białoruś kolejne pakiety sankcji (zarówno unijne, jak również międzynarodowe) w związku z jej wyraźnym wsparciem Rosji w trakcie trwającej wojny w Ukrainie. Przy czym restrykcje wprowadzone przeciwko Białorusi, jak wcześniej wskazano, pojawiły się już w 2020 r. Jednak ich skala drastycznie wzrosła od wybuchu konfliktu na Ukrainie. Analizując kalendarium sankcji Rady UE można odnotować, iż pierwszy pakiet sankcji przeciwko Białorusi Wspólnota wdrożyła w sierpniu 2020 r. w reakcji na represje wobec społeczeństwa obywatelskiego oraz łamanie praw człowieka. Sankcje obejmowały zarówno osoby fizyczne i podmioty powiązane z reżimem Aleksandra Łukaszenki, jak i kluczowe sektory białoruskiej gospodarki, w tym sektor finansowy, transportowy, energetyczny i chemiczny. Restrykcje przyjmowały formę zamrożenia aktywów, zakazu podróżowania, ograniczeń w handlu towarami i technologiami podwójnego zastosowania, zakazu importu i eksportu wybranych surowców i produktów (np. nawozów, drewna, produktów

³ OECD, *The implications for OECD regions of the war in Ukraine: An initial analysis*, OECD Regional Development Papers, 2022.

⁴ WTO, *The Crisis in Ukraine. Implications of the war for global trade and development*, Geneva 2022.

ropopochodnych, gazu, cementu, żelaza i stali, a także wyrobów z gumy). Dodatkowo wprowadzono zakaz sprzedaży, dostawy, przekazywania lub wywozu określonych maszyn na Białoruś, a także wykluczenia wybranych banków z systemu SWIFT. UE wprowadzała również zakazy przelotów dla białoruskich przewoźników, ograniczenia w świadczeniu usług finansowych, transportowych i logistycznych oraz środki mające przeciwdziałać obchodzeniu sankcji. W okresie od 2020 r. do V 2025 r. UE przyjęła łącznie siedem głównych pakietów sankcji wobec Białorusi. W tym od wybuchu wojny w Ukrainie (tj. od 24 II 2022 r.) pięć pakietów: III 2022 r. (pakiet sektorowy, m.in. wykluczenie trzech kluczowych białoruskich banków – Belagroprombank, Bank Dabrabyt oraz Bank Rozwoju Białorusi z międzynarodowego systemu rozliczeń finansowych SWIFT), VI 2022 r. (rozszerzenie sankcji indywidualnych i ekonomicznych), VIII 2023 r. (nowe sankcje za naruszenia praw człowieka i wsparcie Rosji), VI 2024 r. oraz III 2025 r. (kolejne rozszerzenia, m.in. sankcje sektorowe i indywidualne za udział Białorusi w wojnie na Ukrainie). Ponadto wszystkie te sankcje są jak dotąd regularnie przedłużane i rozszerzane, a ich zakres dostosowywany do bieżącej sytuacji politycznej i zaangażowania Białorusi w działania Rosji przeciwko Ukrainie. Obecnie sankcjami objętych jest też kilkaset osób i podmiotów z Białorusi, a restrykcje obejmują praktycznie wszystkie kluczowe obszary współpracy gospodarczej z UE⁵. Należy podkreślić, iż wskazane wcześniej wykluczenie istotnych podmiotów sektora bankowego Białorusi z systemu SWIFT znacząco utrudniło realizację rozliczeń transakcji międzynarodowych, co negatywnie wpłynęło na możliwości obsługi płatniczej białoruskiego eksportu i importu oraz ogólną płynność białoruskiego sektora bankowego. Wprawdzie największy białoruski bank Belarusbank nie został jeszcze objęty tym wykluczeniem z systemu SWIFT, jednak ta restrykcja w poważnym zakresie ograniczyła możliwość współpracy białoruskich przedsiębiorstw z kontrahentami zagranicznymi, w tym z UE i Polski. Nadto UE w sferze sankcji finansowych wprowadziła jeszcze zakaz dostarczania banknotów denominowanych w euro na rzecz białoruskich podmiotów, w tym rządu i Banku Centralnego. Ministerstwo Finansów RP informuje z kolei, iż wszystkie te restrykcje są ściśle egzekwowane przez polską administrację celną i mają na celu ograniczenie możliwości finansowania reżimu białoruskiego oraz jego zdolności do prowadzenia wymiany gospodarczej z UE⁶. W tym kontekście należy zauważyć, iż Białoruś w reakcji na wprowadzone wobec niej restrykcje unijne i międzynarodowe również implementowała środki retorsyjne i odwetowe, zakazując lub znacząco ograniczając transakcje eksportowe i importowe

⁵ Rada UE, *Kalendarium – Sankcje UE wobec Białorusi*, <http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/sanctions-against-belarus/timeline-eu-sanctions-against-belarus/> (20 III 2025).

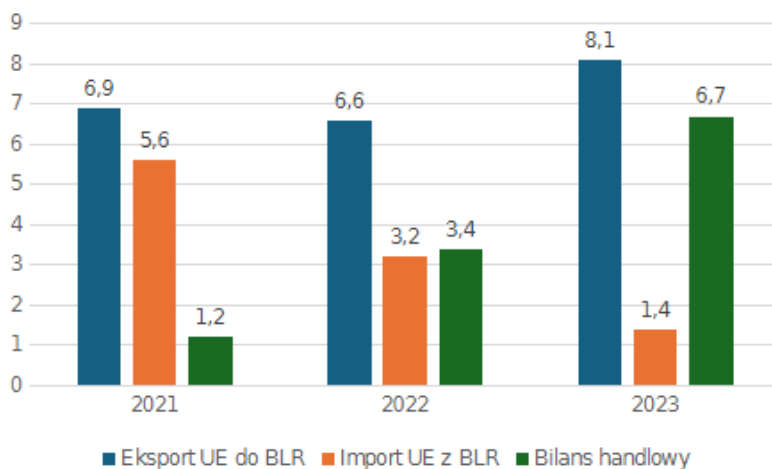
⁶ Ministerstwo Finansów RP, *Towary objęte sankcjami UE w związku z wojną w Ukrainie*, <https://www.gov.pl/web/finanse/towary-objete-sankcjami-ue-w-zwiazku-z-wojna-w-ukrainie> (15 III 2025).

w wybranych sektorach. Warto jednak dodać, iż restrykcje białoruskie podlegały zmianom w ostatnim okresie, co było powodowane wewnętrzną sytuacją gospodarczą i potrzebami tego kraju. Przykładem tego było chociażby częściowe i tymczasowe zniesienie embarga na import świeżych jabłek m.in. z UE pomiędzy 1 IV a 31 VII 2024 r.⁷ Nie zmienia to jednak faktu, iż geopolityczne uwarunkowania w ostatnim okresie, w tym zwłaszcza wzajemne sankcje handlowe i pozahandlowe w znaczący sposób ograniczyły możliwości rozwoju relacji gospodarczych pomiędzy Białorusią i Unią Europejską, w tym pomiędzy Białorusią i Polską.

Wymiana handlowa UE-Białoruś w latach 2021-2023

Pomimo bardzo trudnych uwarunkowań zewnętrznych i wdrożonych restrykcji handlowych w ostatnim okresie nadal można zaobserwować przejawy aktywności transakcyjnej w relacjach UE-Białoruś, także po rozpoczęciu wojny przez Rosję w Ukrainie.

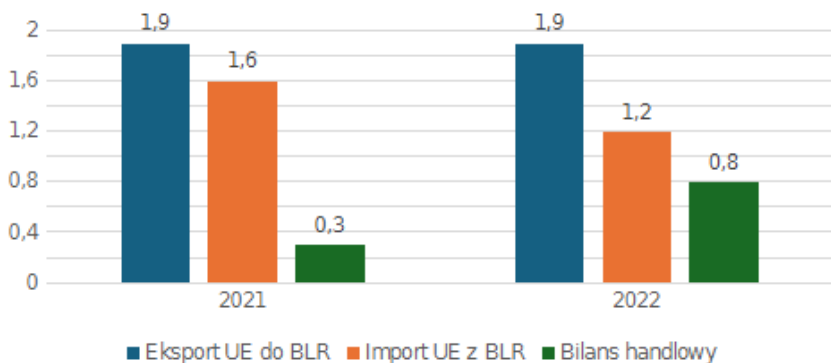
Wykres 1. Wymiana towarowa UE z Białorusią w latach 2021-2023 (w mld EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EU trade relations with Belarus. Facts, figures and latest developments*, European Commission, Trade and Economic Security, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/belarus_en (10 III 2025).

⁷ Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, *Białoruś – częściowe zniesienie embarga na jabłka*, <https://www.gov.pl/web/kowr/bialorus--czesciowe-zniesienie-embarga-na-jablka> (15 III 2025).

Wykres 2. Wymiana usługowa UE z Białorusią w latach 2021-2022 (w mld EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EU trade relations with Belarus. Facts, figures and latest developments*, European Commission, Trade and Economic Security, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/belarus_en (10 III 2025).

Analiza dostępnych aktualnych danych zaprezentowanych na Wykresie 1. wskazuje, iż po rozpoczęciu przez Rosję konfliktu z Ukrainą tj. od 2022 r. wartość eksportu unijnego zaskakująco wzrosła o 1,5 mld EUR, z poziomu 6,6 mld EUR w 2022 r. do 8,1 mld EUR w 2023 r., co wskazuje na utrzymujący się nadal potencjał popytowy po stronie Białorusi. Jednocześnie jednak wyraźnej redukcji podlegał import UE z Białorusi. Od 2021 r. malały systematycznie transakcje zakupu towarów przez przedsiębiorstwa unijne od firm białoruskich. Na koniec 2023 r. wartość importu z Białorusi do UE wyniosła zaledwie 1,4 mld EUR (czyli zmniejszyła się o 75% w stosunku do 2021 r.). Tak drastyczny spadek był wynikiem coraz szerszych sankcji nakładanych przez UE na Białoruś oraz reorientacji źródeł zakupu przez podmioty gospodarcze UE. W tym kontekście należy jednak wskazać, iż Białoruś nigdy nie należała do grona strategicznych rynków dla UE. W 2024 r. kraj ten zajmował 43 pozycję na liście rynków eksportowych UE (0,3% udziału w całkowitym eksporcie UE) i 79 na liście rynków importowych UE (0,1% udziału w całkowitym imporcie UE). Ponadto w 2024 r. wartość unijnego eksportu kierowanego do Białorusi wyniosła 6,8 mld EUR, natomiast import osiągnął poziom 1,2 mld EUR⁸, co utrwaliło tylko tendencje wyrażające się redukcją transakcji zakupu z rynku białoruskiego. Wspólnota notuje w konsekwencji systematyczne dodatnie saldo w obrotach towarowych z Białorusią. Jak trafnie zauważa Kłysiński, główni unijni partnerzy handlowi Białorusi zwiększyli sprzedaż na tym ryn-

⁸ European Commission, *European Union – Trade in goods with Belarus*, Directorate General Trade and Economic Security, Brussel 2025, https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_belarus_en.pdf (10 IV 2025).

ku, jednocześnie redukując import⁹. Dodatkowo wyraźnie pogłębia się zależność Białorusi od Rosji, efektem czego z jednej strony jest utrata rynków unijnych, z drugiej wymuszone lokowanie znaczącej części eksportu białoruskiego na rynku rosyjskim¹⁰.

W przypadku handlu usługami obroty były generalnie znacznie mniejsze w porównaniu do wymiany towarowej. Dostępne dane za lata 2021-2022 wskazują, iż eksport usług z UE do Białorusi był względnie stabilny i wynosił średniorocznie 1,9 mld EUR. Natomiast istotnej redukcji ponownie uległ import, który zmniejszył się z poziomu 1,6 mld EUR w 2021 r. do poziomu 1,2 mld EUR.

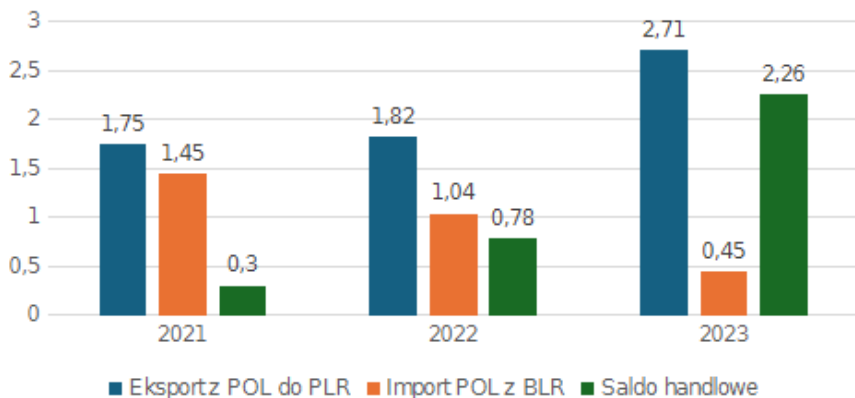
Wymiana handlowa Polski z Białorusią w latach 2021-2023

Wymiana towarowa Polski z Białorusią we wskazanym okresie w naturalny sposób podlegała tendencjom widocznym w relacjach handlowych pomiędzy EU i Białorusią. Analiza danych zaprezentowanych na Wykresie 3. pozwala zidentyfikować lekki trend wzrostowy w odniesieniu do eksportu towarów z Polski na Białoruś. Pomimo sankcji i napiętych relacji politycznych pomiędzy Polską i Białorusią sprzedaż polskich towarów zwiększyła się z poziomu 1,82 mld EUR w 2022 r. do poziomu 2,71 mld EUR w 2023 r. (tj. o 0,89 mld EUR). Biorąc pod uwagę niesprzyjające okoliczności zewnętrzne i niewątpliwie ekstremalnie trudne obecne uwarunkowania zewnętrzne, należy ten rezultat uznać za zaskakująco dobry. Wyraźnej redukcji podległ jednak w podanym okresie polski import z Białorusi, który systematycznie malał. O ile jeszcze w 2021 r. wartość polskiego importu z Białorusi wyniosła 1,45 mld EUR, to w 2022 r. osiągnęła już tylko poziom 1,04 mld EUR, a w 2023 r. zaledwie 0,45 mld EUR. Był to rezultat m.in. coraz szerszych sankcji ekonomicznych nakładanych na Białoruś oraz ograniczeń handlowych stosowanych jako środki odwetowe przez Białoruś. W rezultacie w latach 2021-2023 Polska zanotowała znaczącą nadwyżkę w obrotach towarowych z Białorusią (z silną tendencją wzrostową).

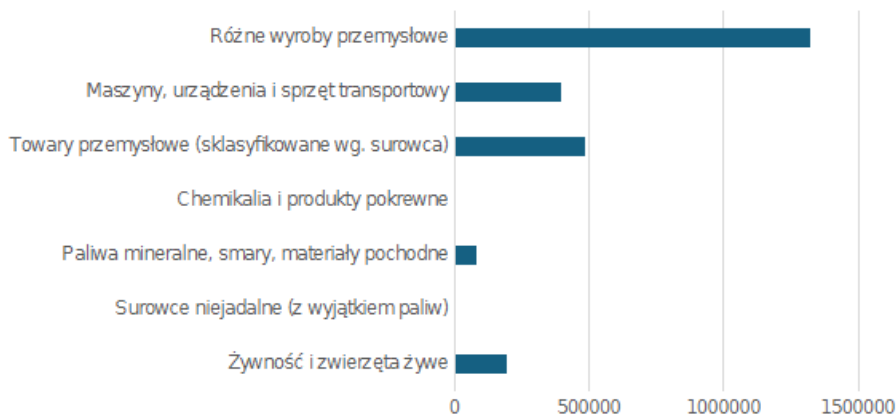
W tym kontekście warto zwrócić uwagę na strukturę wymiany towarowej Polski z Białorusią. W 2023 r. najważniejszą grupą eksportowanych produktów z Polski na Białoruś – co ilustrują dane ujęte na Wykresie 4. – stanowiły różne wyroby przemysłowe, maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy oraz żywność i zwierzęta żywe.

⁹ K. Kłysiński, *Dynamiczny import vs. zanikający eksport. Handel Białoruś-UE w 2023 roku*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2024.

¹⁰ Idem, *W stronę bezalternatywnej zależności: wzrost roli Rosji w gospodarce Białorusi*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2023.

Wykres 3. Wymiana towarowa Polski z Białorusią w latach 2021-2023 w (mld EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2022*, GUS, Warszawa 2022; *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2023*, GUS, Warszawa 2023; *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.

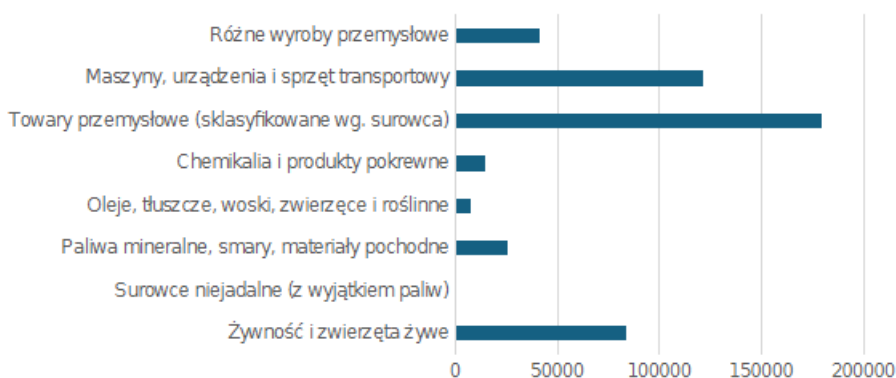
Wykres 4. Struktura towarowa eksportu z Polski na Białoruś w 2023 r. (wg sekcji SITC, w tys. EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.

W przypadku polskiego importu z Białorusi w 2023 r. – co zostało zaprezentowane na Wykresie 5. – dominowały także produkty przemysłowe, maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy oraz żywność i zwierzęta żywe. W znacznie mniejszej skali polskie przedsiębiorstwa dokonywały jednak zakupów na Białorusi paliw

mineralnych, produktów chemicznych oraz oleistych. W efekcie można zauważyć, iż nie nastąpiły radykalne zmiany w strukturze towarowej wymiany handlowej Polski z Białorusią, z wyjątkiem zmniejszonych zakupów produktów szeroko rozumianego sektora chemicznego. Zmniejszyła się natomiast niewątpliwie skala i wartość transakcji we wzajemnym handlu.

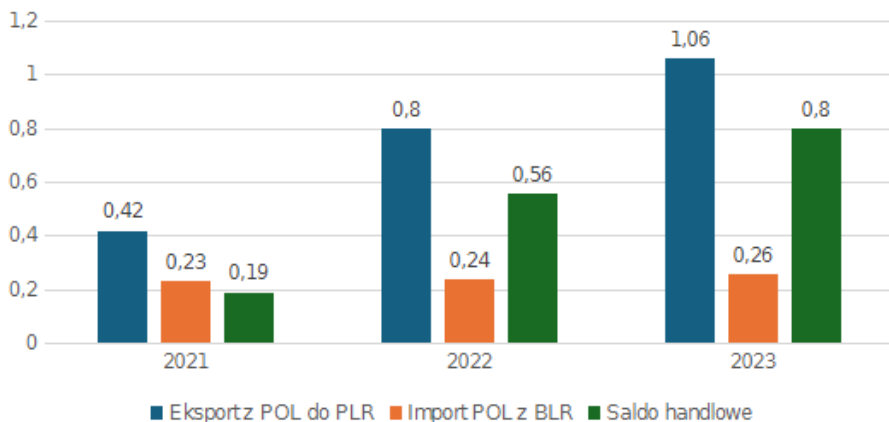
Wykres 5. Struktura towarowa importu Polski z Białorusi w 2023 r. (wg sekcji SITC, w tys. EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.

Na relacje handlowe pomiędzy Polską a Białorusią składają się również obroty usługowe. Analiza danych ujętych na Wykresie 6. wskazuje, iż w latach 2021-2023 można było odnotować relatywnie znaczący wzrost wartości eksportowanych usług z Polski do Białorusi (z poziomu 0,42 mld EUR w 2021 r. do poziomu 1,06 mld EUR w 2023 r.), przy względnie stabilnym poziomie importu usług z Białorusi do Polski (w podanym okresie średniorocznie o wartości 0,24 mld EUR). Należy jednak odnotować, iż ogólnie wartość obrotów usługowych utrzymuje się na znacznie niższym poziomie, aniżeli wartość obrotów towarowych w wymianie pomiędzy Polską a Białorusią. Warto dodać, iż wg danych GUS eksportowane z Polski na Białoruś usługi w 2023 r. klasyfikowane są głównie w kategoriach podróże (wartość 859,8 mln EUR). Natomiast w przypadku importu usług z Białorusi do Polski dominują przewozy transportu kolejowego (11,7 mln EUR)¹¹. Poważne jednak napięcia na granicy polsko-białoruskiej, w tym stymulacja przez reżim białoruski kryzysu migracyjnego, znacząco ograniczyły możliwości konstruktywnej biznesowo współpracy w sferze logistycznej oraz transportowej.

¹¹ Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.

Wykres 6. Wymiana usługowa Polski z Białorusią w latach 2021-2023 w (mld EUR)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2022*, GUS, Warszawa 2022; *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2023*, GUS, Warszawa 2023; *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.

Zakończenie

Podsumowując, a jednocześnie nawiązując do sformułowanych wcześniej pytań badawczych, można zauważyć, iż relacje handlowe pomiędzy Polską i Białorusią w okresie 2021-2024 uległy zauważalnym i istotnym zmianom. Wprawdzie polski eksport do tego kraju nadal jest realizowany (z lekką nawet tendencją wzrostową), to jednak nastąpiło drastyczne ograniczenie importu z Białorusi. Wyraźne zaostrzenie polityki UE wobec Białorusi wyrażające się m.in. nałożeniem kilku szerokich pakietów sankcji oraz wdrożenie przez Białorusь środków odwetowych przeciwko UE ograniczyło znacząco możliwości współpracy handlowej. Sankcje Wspólnoty przyczyniły się także częściowo do zmiany struktury produktowej zarówno po stronie eksportu, jak i importu w relacjach ekonomicznych z Białorusią. Należy jednak odnotować, iż unijne i międzynarodowe restrykcje handlowe koncentrujące się na znaczącym ograniczeniu możliwości finansowania reżimu w Mińsku (a pośrednio też rosyjskiej agresji na Ukrainę) nie są w pełni skuteczne. Białorusь podejmuje działania mające na celu przynajmniej częściowe obchodzenie sankcji. Objawia się to m.in. poprzez wykorzystywanie pośredników z państw trzecich, manipulacje w dokumentacji handlowej oraz reorientację kierunków eksportu (w tym zwłaszcza intensyfikacji obrotów handlowych z Rosją). W tym kontekście warto zwrócić uwagę, iż Białorusь coraz bardziej uzależnia się od Federacji Rosyjskiej w wymiarze gospodarczym i politycznym. A jej dal-

sze wspieranie Rosji w wojnie na Ukrainie tylko pogłębi izolację ze strony UE, w tym Polski.

W perspektywie krótkoterminowej i średniookresowej przestrzeń do bardziej intensywnej wymiany handlowej pomiędzy Polską i Białorusią będzie zatem nadal silnie ograniczona. Można przypuszczać, iż w tym okresie unijne i międzynarodowe restrykcje handlowe wobec Białorusi zostaną utrzymane. Co więcej, nie można również wykluczyć kolejnego rozszerzenia sankcji wobec tego kraju, które zorientowane będą na dalszą eliminację luk w ograniczeniach nałożonych już teraz na reżimy w Mińsku i Moskwie (najnowszy poszerzony pakiet sankcji nałożony na Rosję UE zatwierdziła 20 V 2025 r.)¹². Nie można także obecnie zidentyfikować realnej przestrzeni do wprowadzenia fundamentalnych zmian politycznych na Białorusi, które byłyby niezbędne dla kreowania nowych rynkowych powiązań handlowych i kooperacyjnych z tym krajem. W rezultacie można skonstatować, iż w aktualnej sytuacji geopolitycznej potencjał relacji handlowych pomiędzy Polską i Białorusią nie jest odpowiednio wykorzystywany, co prowadzi do utraty poważnych korzyści, które mogłyby generować ważne impulsy rozwojowe dla obu stron.

Abstract

Marek Wróblewski

Trade Relations Between Poland and Belarus – Current Challenges and Trends in the Context of Russia’s Aggression Against Ukraine

The article provides an in-depth analysis of Poland–Belarus trade relations in the years 2020–2024, taking into account the consequences of Belarus’s political alignment with the Russian Federation and its support for Russia’s war of aggression against Ukraine. Based on statistical data and official sources, the study outlines the dynamics and structural changes in trade flows between Poland and Belarus, as well as between the European Union and Belarus. The paper emphasizes the profound impact of successive EU sanctions, Belarusian countermeasures, and evolving geopolitical risks on bilateral economic relations. The analysis reveals that while Polish exports to Belarus have remained relatively stable or even increased in some categories, imports from Belarus have significantly declined. The article concludes with an assessment of the prospects for future trade

¹² Komisja Europejska, *UE przyjmuje 17. pakiet sankcji wobec Rosji*, 20 V 2025, https://europa.eu/newsroom/ecpc-failover/pdf/ip-25-1249_pl.pdf (20 V 2025).

cooperation, pointing to the long-term risks of Belarus's growing dependence on Russia and the sustained isolation of its economy from European markets.

Key words: Poland–Belarus trade, EU–Belarus economic relations, economic sanctions, Russian aggression against Ukraine.

References

- European Commission, *European Union – Trade in goods with Belarus*, Directorate General Trade and Economic Security, Brussel 2025, https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_belarus_en.pdf.
- European Commission, *EU trade relations with Belarus. Facts, figures and latest developments*, European Commission, Trade and Economic Security, Brussel 2024, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/belarus_en.
- Komisja Europejska, *UE przyjmuje 17. pakiet sankcji wobec Rosji*, 20 V 2025, https://europa.eu/newsroom/ecpc-failover/pdf/ip-25-1249_pl.pdf.
- Kłysiński, K., *Białoruś: farsa zamiast wyborów prezydenckich*, Analizy Ośrodka Studiów Wschodnich, Warszawa 2025.
- Kłysiński, K., *Dynamiczny import vs. zanikający eksport. Handel Białoruś–UE w 2023 roku*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2024.
- Kłysiński, K., *W stronę bezalternatywnej zależności: wzrost roli Rosji w gospodarce Białorusi*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2023.
- Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, *Białoruś – częściowe zniesienie embarga na jabłka*, <https://www.gov.pl/web/kowr/bialorus--czesciowe-zniesienie-embarga-na-jablka>.
- Ministerstwo Finansów RP, *Towary objęte sankcjami UE w związku z wojną w Ukrainie*, <https://www.gov.pl/web/finanse/towary-objete-sankcjami-ue-w-zwiazku-z-wojna-w-ukrainie>.
- OECD, *The implications for OECD regions of the war in Ukraine: An initial analysis*, OECD Regional Development Papers, 2022.
- Rada UE, *Kalendarium – Sankcje UE wobec Białorusi*, <http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/sanctions-against-belarus/timeline-eu-sanctions-against-belarus>.
- Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2022*, GUS, Warszawa 2022.
- Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2023*, GUS, Warszawa 2023.
- Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2024*, GUS, Warszawa 2024.
- Wróblewski, M., *Przemiany gospodarcze*, [in:] *Białoruś. Europa Wschodnia – Dekada transformacji*, eds. B.J. Albin, W. Baluk, Wrocław 2004.

WTO, *The Crisis in Ukraine. Implications of the war for global trade and development*, Geneva 2022.

Marek Wróblewski – dr hab. nauk ekonomicznych, kierownik i prof. UWr w Zakładzie Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych i Integracji Europejskiej w Instytucie Studiów Międzynarodowych i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Wrocławskiego, stały przedstawiciel przy Światowej Organizacji Handlu w Stałym Przedstawicielstwie RP przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie. ORCID: 0000-0003-2138-398X